

Št. 7, 8.

Leto XX.

NARODNI GOSPODAR

Glasilo „Zadružne Zveze“
v Ljubljani

V Ljubljani, 10. aprila 1919.

Garje, srbečico

odpravi najhitreje dr. Emil Fleschevo izvino, zakonito zavarovano

„Skabaform mazilo“

Lonček za poskušnjo K 2.30, veliki lonček K 4.—, družinska porcija K 11.—.

Ob večjih naročilih za živali stopijo v veljavo sledeče cene: 1 kg K 25.—, 5 kg K 100.—, 10 kg K 180.—, 25 kg K 400.—.

Ekspedicija franko. Dobiva se izključno pri izdelovalcu:

Dr. EMIL FLESCH-ova lekarna „Pri kroni“
Győr (Raab), Ogrsko.

Najlepše darilo mladini

je zelo zanimiva povest slovenskega dečka iz sedanje vojne

„DORE“

ki jo je spisal dr. Ivan Lah, lepo ilustriral Maksim Gaspari, izdala in založila „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani. — Cena vezani knjigi je 3.50 K, dobi se po knjigarnah in v upravi „Tendenskih Slik“.

C. kr. priv. pred ognjem i tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobroznana tovarna blagajn

M. ADLERSFLÜGEL

založnik Reiffelsnovih posojilnic

DUNAJ I., Franz Josephs-Quai šte. 27.

Za doseg zadovoljive, res dobičkanosne
žetve je poraba

kalijevih solij

:: poleg gnojil fosforne kisline in dušika ::

neobhodno potrebna.

Kajti če se ne pridene kalij, ne moreta fosforova kislina in dušik povzročiti ne največjega pridelka, ne najboljše kakovosti.

Kajnit in koncentrirane kalijeve soli prodajajo vse kmetijske zadruge in društva ter zadrugne zveze po izvirnih cenah in pogojih kalijevega sindikata.

NARODNI GOSPODAR

Glasilo Zadrुžne zveze v Ljubljani.

C. kr. poštna hranilnica št. 64.846.

Telefon št. 216.

Kr. ograde hranilnice št. 15.649.

Člani „Zadrुžne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena lista za nečlane po štiri krone na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezna št. 20 vln.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratov po 30 vinarjev od enostopne petiti-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

VABILO

k

redni glavni skupščini

Zadrुžne zveze v Ljubljani

registrovane zadrugе z omejeno zavezo,

ki se vrši v sredo, dne 30. aprila t. l. ob pol 10. uri
dopoldne v Ljubljani v veliki dvorani hotela Union.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnji skupščini.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1918 in sklepanje o porabi čistega dobička.
5. Dopolnilna volitev odbora.
6. Volitev nadzorstva.
7. Poročilo o konsumni organizaciji.
8. Slučajnosti.

Bogumil Remec, l. r. I. podpredsednik.

§ 10. pravil: Zvezina skupščina je občni zbor zadrugе in sestoji iz odposlancev Zvezinih članic.

Vsako Zvezino članico zastopa na Zvezini skupščini nje načelnik. Če pa ta pri Zvezini skupščini ni prisoten, zastopa Zvezino zadrugo pooblaščenec, ki se izkaže s pravilno izdelanim pooblastilom načelstva Zvezine članice. Ena oseba sme zastopati večjem 10 zadrug.

Miloš Stibler:

Sedanje stanje jugoslovanskega združništva.

Naše narodno ujedinjenje je doseženo. S tem so dane nove dolžnosti, da se osvobojen dom dobro uredi. V tem pogledu stopajo tudi zadrugarji pred nove naloge. Treba bo misliti na spopolnjenje obstoječih in na ustvarjanje novih organizacij in naprav za nadalnje pospeševanje združnega gospodarstva. Predpogoj temu je, da spoznamo sedanje stanje združništva v vseh delih države SHS. Tem bolj je to potrebno, ker je bilo tako delo medsebojnega spoznavanja v dosedanjih razmerah za Jugoslovane skorajda onemogočeno. Slovenci smo bolje vedeli, kaj delajo zadrugarji v Nemčiji ali na Danskem, kakor kaj se godi v združništvu na Hrvaškem. O južni Ogrski sploh nismo vedeli ničesar, istotako skoraj nič o Bosni in Hercegovini. O Črnigori nič. Le o Srbiji je bilo znano, da ima združništvo; par ljudi je celo vedelo, da je srpsko združništvo izvrstno. Točnejšega nismo vedeli o bratih, bratje ne o nas. Ločile so nas meje, ločilo nas je pomanjkanje skupnih organizacij in skupnih strokovnih glasil, torej ločilo nas je pomanjkanje skupnega enotno organiziranega dela. Ta nedostatek naj se čimprej odpravi.

Podati pregled jugoslovanskega združništva z vsemi statističnimi podatki še ni mogoče, ker se je statistično delo pri mnogih organizacijah doslej preveč zanemarjalo. Vzorni so bili v tem pogledu Srbi. Celotna najmanjša srbska združna organizacija — to je ona v Dubrovniku — je imela vzornejšo statistiko, kakor katerasikoli tujerodna združna zveza. Ravno tako so se statistični podatki vedno marljivo zbirali in obdelovali v srbskih združnih zvezah v Zagrebu in Belgradu. Mnogo statističnega gradiva je bilo že objavljenega o slovenskem združništvu, toda enotne statistike vsega slovenskega združništva po l. 1898 ni več bilo. Zelo skromni so statistični podatki hrvaškega združništva. Dalo se bo torej v prvi vrsti le naštetih obstoječe zveze, dognati njih delokrog in velikost.

V preteklosti so državopolitične razmere silno vplivale na razvoj jugoslovanskega združništva. V vsaki državi je bila drugačna zakonodaja in drugačne narodnopolitične razmere; posledice obojih okoliščin se zrcalijo na našem današnjem združništvu. Le v Srbiji kot samostojni jugoslovanski državi so bili pri združnem delu merodajni splošni narodnogospodarski zakoni. Drugod je bil narodnopolitičen ozir tem močnejši, čim bolj je bil naš narod zatiran. V tem pogledu so pri Slovencih drugačne razmere, kakor pri bratih v južni Ogrski, v Dalmaciji drugačne, kakor na Hrvaškem ali v Bosni. S tega stališča lahko ločimo danes jugoslovansko združništvo v več skupin, ki so nastale iz kolikor-toliko enotnejših razmer in to bi bile: 1. Združništvo Jugoslovanov stare Avstrije, 2. Združništvo Jugoslovanov Hrvaške, Slavonije in Ogrske, 3. Združništvo v Bosni in Hercegovini in 4. Združništvo v Srbiji in Črnigori. V tem redu sledi kratek pregled.

1. Zadružništvo v jugoslovanskih deželah nekdanje Avstrije

Stara Avstrija je l. 1910 našela v svojih zemljah 2,036.274 Jugoslovancev in to na Koroškem, Štajerskem, Kranjskem, Primorskem (Gorica, Trst in Istra) in v Dalmaciji. Poklicno štetje je dognalo, da je bilo istega leta v kmetijstvu zaposlenih vsega skupaj 1,508.185 oseb jugoslovanskega „občevalnega jezika,“ torej tri četrtine staroavstrijskih Jugoslovancev. Istočasno se je našelo v kmetijskem poklicu izmed 9,950.678 avstrijskih Nemcev 2,988.596 oseb, izmed 6,435.532 Čehov 2,478.203 osebe, izmed 4,965.667 avstrijskih Poljakov 2,982.167 oseb in izmed 3,518.882 avstrijskih Rusinov ali Ukrajincev 3,209.274 oseb. Bili smo torej v vrsti glavnih avstrijskih narodov na drugem mestu, kar se tiče zaposlenosti v kmetijskem poklicu. Od tod prvo dejstvo, da je naše zadružništvo kmetijsko. O gospodarskih zadrugah obrtnega stanu pri Jugoslovanih stare Avstrije skorajda ni govora.

Posestne razmere kažejo, da prevladuje mala in srednja posest. Izrazita veleposest, kolikor je bilo pri avstrijskih Jugoslovanih, je bila skoraj izključno v tujih, pred vsem v nemških rokah. Prevladovanje male in srednje posesti je na zadružni razvoj ugodno vplivalo. Najlepše se to vidi na Kranjskem. Le ta kronovina je štela l. 1910 krog pol milijona prebivalcev. Samostojnih podjetnikov v kmetijstvu je bilo naštetih 59.537. Uradna statistika šteje koncem l. 1913 na Kranjskem 189 rajfajzenovk, od teh je predložilo letna poročila 169, ki so že štejele skupaj 40.040 članov. Razun tega se je navedenega leta našelo v deželi 38 posojilnic mešanega ustroja (šulcedeličevk), od teh jih 35 izkazuje 32.399 članov. Ker slovenske šulcedeličevke po pretežni večini poslujejo s kmetovalci, smemo torej na podlagi citiranih uradnih številk trditi, da je danes na Kranjskem že težko najti kmetovalca, ki bi ne bil član kake kreditne zadruge. Bržkone bi jih bilo najti celo mnogo takih, ki so včlanjeni pri dveh kreditnih zadrugah, pri rajfajzenovki in pri šulcedeličevki. Toda tudi ostale kmetijske zadruge so že močno razvite. Na Kranjskem se jih je l. 1913 našelo 176, med temi je bilo že v 160 zadrugah včlanjenih 19.679 ljudi — v prvi vrsti gotovo kmetovalcev.

Ta številno tako velik razvoj vsekakor ne gre samo na račun malega in srednjega posestva. Veliko vlogo je igrala okolnost, da se pri Jugoslovanih zadružno organizacijsko delo ni pričelo od strani državnih ali deželnih oblasti, kakor na primer v mnogih nemških kronovinah stare Avstrije, kjer so deželni odbori prevzeli skrb za zadružništvo. V teh nemških deželah se je radi tega skoraj redno posrečilo zabraniti nastanek konkurenčnih zadružnih organizacij. Na eni strani so dežele zadružništvo gmotno podpirale, kar je že samonasebi skorajda onemogočalo konkurenco na tem polju. Na drugi strani so bile v deželnih zborih zastopane itak vse politične stranke, vse stranke so torej potom deželnega zbora lahko nadzirale in vplivale na zadružno delo, tako da tudi s političnostrankarskega stališča ni bilo povoda misliti na snovanje konkurenčnih organizacij. Pri Jugoslovanih je to bilo drugače. Tu je nastalo zadružništvo iz vsakdanjih potreb brez kakega posebnega vplivanja od strani deželnih ali državne oblasti. Jugo-

slovansko združništvo stare Avstrije je posledica svobodnega gospodarskega razvoja in uradno nepriviligovanega gospodarskega udejstvovanja. Pač se je tudi pri nas zanimala oblast, osobito deželni odbor kranjski, za združništvo. Toda to se je zgodilo še le potem, ko so zasebni razširjevalci združne misli — pred vsem Mihael Vošnjak in dr. Krek — na združnoorganizatoričnem polju že dosegli velike uspehe.

Posebno pa je na naš združni razvoj vplivala okolnost, da se je združništvo že precej v začetku stavilo tudi v službo narodne politike. Mihael Vošnjak, oče slovenskega združništva, je stal v ospredju najhujših narodnostnih bojev med avstrijskimi Jugoslovani in Nemci. Vočigled temu dejstvu je pač jasno, da je Vošnjak dal svojim posojilnicam tudi nalogo, braniti slovenstvo v narodnem boju. Morebiti niti ni nepravilno trditi, da je Vošnjak ustanavljal posojilnice v prvi vrsti iz nacijskonalnih razlogov in da prvotno niti mislil ni na pravi, gospodarski namen zadrug. Da se niti ni zavedal, da vodi združno gospodarstvo v novi svet, ki je naravnost sovražen gospodarskemu duhu, kakoršen je vladal v Vošnjakovih mladih letih. Videl je v prvi vrsti politično potrebo, da se ustvari narodna gospodarska organizacija. Le slučaj je bil, da se je odločil za obliko zadruge, in ta slučajnost je utemeljena s tem, ker je imel opraviti v svojem narodu skoraj izključno le z gospodarsko šibkimi podjetniki, torej takimi, ki so kakor nalašč ustvarjeni za združno gospodarsko obliko.

Ta začetek je razumljiv, ako se vsestransko upoštevajo takratne razmere našega naroda na avstrijskem jugu. Žalibog pa se voditelji našega združništva te posebnosti in opasnosti takega razvoja niso zavedali. Odtod izhaja nadalnje dejstvo, da se je končno uporabljalo združništvo tudi v domačih strankarskih bojih kot bojno sredstvo, v bojih ene narodne skupine proti drugi. Posledice so znane, mesto čim popolnejše koncentracije združnega kapitala in združnega dela, so se denarne in umstvene moči cepile vedno dalje in se s zavestnim medsebojnim konkurenčnim bojem čimbolj slabile. Število zadrug in združnikov je naraščalo v teh razmerah, kakor nikjer drugod, solidnost, notranja moč združnih organizacij pa je močno trpela. Pri vseh narodih in po vseh deželah opazujemo, da morajo tudi združne organizacije pretrpeti otroške bolezni. Toda povsod tam, kjer je združništvo enotno organizirano, nastopi ta kriza le enkrat. Jugoslovani stare Avstrije so jo morali prestatiti tolikokrat, kolikorkrat so nam naše posebne razmere prinesle novo politično stranko in z novo stranko tudi novo združno organizacijo. Vkljub obilnim izkušnjam, ki smo si jih tekom desetletij na združnem polju nabrali, smo morali, kakor zgodovina kaže, pri vsaki novi združni organizaciji, ki se je ustanovila na naši zemlji, opazovati, kako so se stare napake vedno ponavljale in kako je vedno znova bilo treba prestajati otročje bolezni. Seveda je imela vsaka nezgoda, ki se je pripetila tej ali drugi združni organizaciji, svoj učinek na vse narodovo združništvo. Od tod žalostno dejstvo, da se nahaja naše združništvo že skoraj dve desetletji v latentni krizi.

Vse te okolnosti moramo upoštevati, ker drugače ne moremo razumeti, zakaj poslujejo ponekod v enem in istem ozemlju celo štiri samostojne združne

organizacije, ki v ostalem zasledujejo ene in iste gospodarske cilje in si v gospodarskem pogledu stavijo popolnoma jednake naloge. In ako zasledujejo ene in iste gospodarske naloge, ne moremo razumeti, zakaj bi potem ne bilo možno složno delo med njimi; zakaj bi ne bilo mogoče, da pri enem in istem delu nastopajo enotno. Vemo, da te sloge in enotnosti ni bilo. Ni je bilo radi tega ker življenje in delo posameznih organizacij ni narekovano le od gospodarskih potreb, temveč soodločujejo tudi drugi, negospodarski oziri — političnostrankarski.

Predno naštejemo sedaj obstoječe organizacije, je treba omeniti še malenkost iz naše zadružne zgodovine. Slovenci imamo med vsemi Jugoslovani najstarejše zadružništvo. Prva naša zadruga se je ustanovila že l. 1855 na podlagi društvenega zakona. Bilo je to Obrtno pomožno društvo v Ljubljani. Na podlagi društvenega zakona se je še ustanovila l. 1872. Posojilnica v Ljutomeru na Štajerskem in l. 1873. Posojilnica pri sv. Jakobu v Rožni dolini na Koroškem. Leto 1873 je prineslo na Avstrijskem prvi zadružni zakon, ki je tudi na jugoslovanski zadružni razvoj ugodno vplival. Duša zadružnemu delu je bil „oče slovenskega posojilništva“ g. Mihael Vošnjak. Njegove posojilnice so urejene po Šulce-Deličevem načinu, torej z neomejenim delokrogom. Žalibog je uvedel tudi neko novost glede deležev, ki obstoji v tem, da je določil svojim posojilnicam „glavne“ in „upravne“ ali „poslovne“ deleže. Glavni deleži so mnogokrat prav visoki, po več sto kron, poslovni deleži so nizki, po 2, 5, 10, kvečjemu 20 K. Ustanovitelji, ki so bili navadno premožni rodoljubi, so vplačali večje število glavnih deležev, da se zagotovi začetna obratna glavica; posojilojemalci pa so vplačali poslovni delež, da se zadosti predpisom. Ta razlika v deležih ni rodila dobrega sadu. Razvoj je šel kmalu za tem, da se vsa oblast nad posojilnico izroči glavnim deležem, med tem ko so pravice upravnih deležev ostale le še prav formalnega značaja. N. pr. Posojilnica v Celju šteje okrog 4000 zadružnikov, ki jamčijo za zadružne obveze neomejeno. Pravila pa določajo, da imajo le posestniki glavnih deležev pravico voliti člane načelstva, dasiravno je samo krog 20 posestnikov glavnih deležev! Podobnim, dasiravno ne tako kričečim slučajev, je med slovenskimi posojilnicami mešanega ustroja vse polno. K vsemu temu se je ponekod razvila že navada, da se je glavnim deležem priznalo visoke ali vsaj višje obresti, kakor poslovnim deležem. Vse to so stvari, ki se z zadružnim demokratizmom ne vjemajo in vobče nasprotujejo zdravim zadružnim načelom. Zadružno zakonodajo, bo treba v Jugoslaviji čimprej preosnovati in pri tej priliki se bo moralo pomesti tudi s tem nezadružnim izrastkom.

Rajfajzenovke in ostale kmetijske zadruge so tudi pri Jugoslovanih prišle v veljavo še le po l. 1889, torej po oni davčni postavi, ki je določila za posojilnice Rajfajzenovega načina velike ugodnosti in s tem razvoj tega zadružništva neizmerno pospešila. Najznamenitejši pospeševatelj rajfajzenovk je bil dr. Krek. Žalibog najdemo tudi na naših rajfajzenovkah ponekod veliko organizatorično hibo, ki obstoji v tem, da more zadružnik vplačati po več deležev in ima temu primerno na zborovanjih tudi po več glasov. Osobito se je ta napaka delala pri rajfajzenovkah, ki so se ustanovljale po inicijativi in po navodilih Zadružne Zveze

v Celju. Je to brezdvomno posledica podobnega ravnanja, ki ga je bila ta organizacija že desetletja vajena pri urejevanju Vošnjakovih šulcedeličevk. Ne sme se prezreti, da je pričela celjska Zveza začetkom novega stoletja pospeševati rajfajzenovke le radi tega, ker je imela njena mlada konkurenca, Gospodarska zveza v Ljubljani, na tem polju očitno velike uspehe. Celjska organizacija je torej bila iz eksistenčnih ozirov prisiljena vzprejeti v svoj delovni načrt tudi Rajfajzenov sistem, a ga je žalibog na označen način pokvarila. Takih pokvarjenih rajfajzenovk utegne danes biti približno sto. Treba bo skrbeti za odpravo grajanega organizacijskega nedostatka. To bo tem lažje doseči, ker se razmere v celjski Zvezi sami razvijajo v tem duhu. Organizacija šteje sicer še vedno velik odstotek Vošnjakovih posojilnic, vključno temu duh zdravih demokratičnih združnih načel tudi tam vidno napreduje.

Tekom desetletij sta dobila dva milijona avstrijskih Jugoslovancev celo vrsto združnih organizacij.

a) Zadržna zveza v Celju.

Prva je bila „Zveza slovenskih posojilnic v Celju,“ ki se je v društveni obliki ustanovila že l. 1883 in je vobče najstarejša jugoslovanska združna zvezna organizacija. L. 1904 se je ustanovila „Zadržna Zveza v Celju“ kot zadržga z omejeno zavezo in je prevzela od „Zveze slovenskih posojilnic“ vse združne posle in sicer: Zadržna propaganda, revizija, pouk in interesno zastopstvo. Stara zveza obstoji kot lastnica Zvezne tiskarne še danes. Razun imenovanih nalog je nova Zadržna Zveza sprejela tudi denarni in pozneje blagovni promet. Mihael Vošnjak je organizaciji načeloval celih 27 let, do l. 1910. Najvišje število članic in sicer 200 je organizacija dosegla l. 1907, odslej začne število vsled vedno hujšega boja s konkurenčnimi zvezami padati. Stanje koncem l. 1918 je:

Šulcedeličevk	32
Rajfajzenovk	66
nakupnih in prodajnih zadržg	3
mlekarskih zadržg	6
vinarske zadržge	4
konzumnih zadržg	6
živinorejska zadržga	1
zadržni elektrarni	2
vodovodna zadržga	1
stavbene zadržge	3
raznih zadržg	10
društvo (Zveza slov. posojilnic)	1
skupaj	135

proti 126 koncem l. 1917.

Celjska zveza je za združni pouk mnogo storila. Njen združni list „Zadržga“ šteje že 27. letnik in izhajata mesečno dve številki. V listu žalibog zadnja leta zopet prevladuje nezadržna vsebina. Pred reorganizacijo Zveze izvr-

šeno l. 1904 je list izhajal kot „Slovenska Zadruga“ pod lastništvom in uredništvom zaslužnega zadrugarja Ivana Lapajne-ta v Krškem. Zveza je do l. 1907 izdajala obširne letopise z statistiko zadrug in drugimi poučnimi poročili. Po l. 1907. je to delo prenehalo, ker je vsled konkurenčnih bojov postalo članstvo prenestalno. Zveza je izdala tudi nekaj zadružnih brošur in Lapajnetovega „Posojilničarja.“

V poslovnem oziru je omeniti, da izkažuje bilanca koncem l. 1917

deležev	86.870— K
vlog	5.444.505·92 „
rezerv	40.683·19 „
dobička	19.393·06 „
in zadrugam danih kreditov	495.292·73 „

Zveza je svoj čas imela velike neprilike radi poloma dveh njenih članic in sicer Glavne posojilnice v Ljubljani in Posojilnice v Šoštanju. Obe aferi ste končali za Zvezo ugodno. Zveza se peča tudi z blagovnim prometom, ki pa je še le v razvoju. Zadružnikov v njenih članicah je po prilični sodbi okrog 45.000. Delokrog se razteza na Štajarsko, Koroško, Kranjsko, Goriško, Trst in Istro.

(Dalje prih.)

Dr. Andrej Veble.

Socialni problemi v Jugoslaviji.

I.

V dobi velikih socialnih in gospodarskih prevratov živimo. Svetovna vojna je omajala vse temelje dosedanjega družabnega reda, zgrajenega na zasebni lastnini in načelih gospodarskega individualizma. Kaj je bilo prej bolj sveto in nedotakljivo kakor zasebna lastnina? Učenjaki so se v potu svojega obraza trudili dokazati, da je družabni red, v katerem bi ne bilo zasebne lastnine, nemogoč, da bi tak družabni red uničil vsak napredek, ki je v bistvu odvisen od zasebne inicijative, marljivosti, nadarjenosti in podjetnosti, osobito od svobodne volitve poklica in stanu vsakega posameznega človeka... V tem nauku je mnogo resnice. Nikakor pa ne sledi iz načela zasebne lastnine, da država in družba nima pravice posegati v gospodarske življenje svojih članov in določevati meje in vsebine pojmu zasebne lastnine. Vsa socialna zakonodaja v vseh kulturnih državah se je v teku zadnjih 100 let gibala v tej smeri, da se je v interesu države in družbe privatna lastnina omejevala — sprva polagoma, pozneje vedno bolj — da se je zlasti mobilni kapital vedno bolj obdavčeval, da se je z obdavčenjem vseh prebivalcev po njih gospodarski zmožnosti, upoštevajoč načelo progresivnosti, skušalo prevaliti davčno breme na premožnejše sloje. Država je skušala — ene več, druge manj — omejiti izrodke kapitalističnega gospodarskega reda, izkoriščanje gospodarsko močnejših. Le primerjajmo zakone o delavskem varstvu, o socialnem zavarovanju, skratka socialno zakonodajo pred vojno in videli bomo, da so bili

vsi pametni, pravični in dalekovidni zakonodajaleci proti absolutni, neomejeni zasebni lastnini, ki je istovetna s kapitalizmom.

To pa je veljalo kot splošno priznano načelo, da je mogoče delovati v gori navedenem smislu le na podlagi sedanjega družabnega reda, čigar glavni steber je med drugim zasebna lastnina.

Svetovna vojna je to naziranje v praksi omajala. Velike države kakor n. pr. Rusija, Nemčija, Ogrska, deloma tudi Nemška Avstrija skušajo uresničiti socijalistični (komunistični) družabni red, v katerem bi ne bilo zasebne lastnine, vsaj proizvodna sredstva (tovarne, železnice, zemlja i. t. d.), ki služijo proizvodnji novih gospodarskih dobrin, bi naj bila skupna (kolektivizem). Ex oriente lux! Od vzhoda prihaja ta povodenj, ki se imenuje z drugo besedo boljševizem in preplavlja polagoma, a zmiraj bolj zapadne države. Ob meje naše mlade države Slovencev, Hrvatov in Srbov že udarjajo valovi boljševiške povodnje in gorje nam, ako preplavijo tudi naše pokrajine. Komunistični družabni red ali boljševizem pomeni v praksi konec vsake kulture, vsakega gospodarskega in kulturnega napredka, popolno anarhijo. Nekateri omenjajo: Saj so prvi kristjani tudi živeli v komunizmu. Priznamo da je komunistični družabni red teoretično in praktično mogoč, samo pod pogojem, da so vsi ljudje pravični, modri in nesebični in da obsega organizacija majhno število ljudi na kolikor mogoče omejenem ozemlju.

Edina pomoč in edini lek zoper splošno svetovno boljševiško kugo, ki preti obstoječemu družabnemu redu in celi zapadnoevropski kulturi, je temeljita in nagla socijalna reforma. Za sedaj se v naši državi vse zanimanje koncentrira v vprašanju prehrane. To je čisto naravno in pametno. Ako bomo to vprašanje pravilno in hitro rešili, odvrnemo oziroma vsaj zmanjšano nevarnost notranjih družabnih prevratov, s tem konsolidiramo naše notranje razmere, zbudimo veselje do dela in podjetnosti. So pa še druge važne naloge, ki jih ne smemo pozabiti. Pred vsem je treba zaceliti rane, ki nam jih je vsekala strašna svetovna vojna. Treba je skrbeti za invalide, vdove in sirote, treba je v celi naši državi vpeljati socijalno zavarovanje, to je zavarovanje za slučaj bolezni, nezgod, starosti in onemoglosti ter za slučaj brezposelnosti (po angleškem vzorcu). Dolžnost naših državnikov pa je tudi, da s pametnimi zakoni in odredbami zopet vzbudijo in pospešujejo produktivnost dela in kapitala, da se celo naše gospodarsko življenje osveži, pomladi in postavi na nove temelje. Sem spada vprašanje o ureditvi valute, ki se ne sme odlašati ad kalendas graecas, dalje vprašanje naše notranje in zunanje trgovine. Ne pozabimo, da je temeljita in hitra preosnova valute življenjski predpogoj za milijone in milijone naših malih ljudi! Dobro se zavedamo, da tega vprašanja ni mogoče rešiti v par dneh, da te treba skrbeti za podlago novi valuti (za kovani denar i. t. d.), da je stalna valuta mogoča le, ako se uredi naša zunanja trgovina, kajti vsak narod — po znanih gospodarskih načelih — plačuje svoje produkte, ki jih uvaža, zopet le s produkti, (blagom) katere izvaža. Čim ugodnejša pa je trgovska oziroma plačilna bilanca zunanje trgovine, tem boljše in višje stoji valuta. Toda treba je začeti in dolžnost merodajnih činiteljev je, da pravočasno store vse potrebne korake v

tein oziru. — Ko je izšel ukaz, da se mora ves papirnati denar (avstrijski) v naši državi „žigosati“, je marsikdo upal, da bomo s tem kurz naše valute, naše krone dvignili. Danes vemo, da so bile to le prazne sanje. Avstrijski kroni ni mogoče pomagati. Zatorej: proč s papirnato avstrijsko valuto! — Iz Belgrada poročajo, da se že v avgustu t. l. vpelje nov denar. — Dobro bi bilo, da se takrat po češkem vzorcu pri zamenjavi starih bankovcev z novimi pridržijo polovica papirnatega denarja kot obvezno državno posojilo, in tako zmanjša število bankovcev. Že sedaj pa bi morali začeti akcijo, da se v naših državnih denarnih zavodih nakopiči čim največ skovanega denarja ali drugih kovin (zlata, srebra). — Kakor prej omenjeno, je definitivna ureditev valute mogoča šele, ko bo zopet reden trgovski promet z inozemstvom, ko se bo dvignila naša produkcija in naš eksport. Zato pa moramo polagati glavno važnost na to: vzbuditi vse produktivne sile v naših deželah, izrabiti vse zaklade, ki so zakopani v naši zemlji, zlasti premog in vodne sile. Vzbuditi je treba podjetnost, da ne bodo tuji podjetniki in tuj kapital izrabljali naših zakladov.

Ne smemo pa dalje tudi odlašati preosnove cele naše davčne politike, ki se mora uravnati tako, da se bodo davkoplačevalci pritegnili k javnim bremenom po svoji davčni zmožnosti, torej v progresivni smeri, dočim mora ostati določeni eksistenčni minimum za vsakega neobdavčen. — Davek na vojne dobičke se nam že obeta in sicer v primerni obliki.

Končno naj še omenimo nameravano agrarno reformo v naši državi. Predhodne odredbe za pripravo agrarne reforme (odprava kmetovskega odnosa, odprava kolonata, razdelitev veleposestev itd.) je izdelalo ministrstvo za socialno politiko v Belgradu; načrt agrarne reforme je bil razglašen tudi v uradnem listu deželne vlade za Slovenijo z dne 11. marca 1919 št. 61., sedaj pa je izvršitev agrarne reforme v celi naši državi poverjena novemu ministru za agrarno reformo dr. Poljaku.

Nameravana agrarna reforma je za ves naš bodoči gospodarski razvoj tako velikanskega pomena, da se moramo s tem načrtom temeljito baviti, predno se ta reforma izvede. Saj posega ta reforma v vse naše privatno gospodarstvo. Zato se nam zdi potrebno, da o načrtu agrarne reforme razpravljamo nekoliko obširneje v posebnem članku.

Razglas ljubljanskega poverjenišтва finančnega ministrstva glede repatriacije vrednostnih papirjev (efektov), hranjenih še v inozemstvu, ki so last zavodov in državljanov kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Izvrševaje ukaz finančnega ministrstva v Belgradu, I., št. 601, z dne 1. marca 1919., se pozivljejo vsi zavodi na ozemlju Slovenije in vsi državljani kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev, naj tekom meseca marca t. l. svoje vrednostne papirje (efekte) preneso v domovino.

Poziv se ne tiče denarja v gotovini, niti vložnih hranilničnih knjižic.

Da se olajša ta prenos, je odredilo finančno ministrstvo uradno posredovanje pri repatriaciji. S tem bodo vsi prizadeti zavodi in zasebniki deležni državne zaščite in državnega zastopstva v inozemstvu in varnostnih odredb ob prevozu s čim manjšimi troški.

Pri repatriaciji bosta po naročilu ministrstva sodelovali:

1. v nemški Avstriji vobče Jadranska banka, podružnica na Dunaju;

2. na Ogrskem Srbska banka, podružnica v Budimpešti,

kjer se morajo zbrati vsi efekti do dne 31. marca t. l.

Glede efektov, hranjenih v Gradcu, se določa dogovorno z Jadransko banko kot zbirališče Böhmische Union-Bank, Filiale Graz; zanje velja isti rok.

Glede efektov, hranjenih v češkoslovaški državi, odredba ne velja.

Z ozirom na sedanje prometne in poštne razmere zlasti z inozemstvom pa se mora vršiti v tej zadevi vse dopisivanje tudi za inozemske zavode, ki sedaj hranijo efekte, le po Jadranski banki, podružnici v Ljubljani, oddelku za repatriacijo efektov, katera se določa, da posreduje nadaljnje kore, kolikor jih ne poskrbi državna uprava sama.

Sicer pa je postopati tako-le:

1. Ako ima kdo pri inozemskem zavodu v odprti shrambi (depotu) neobremenjene delnice (akcije), obveznice (obligacije), zastavna pisma (Pfandbriefe), srečke, državne papirje (rente, vojno posojilo), zavarovalne police itd., mora pismeno naprositi dotični zavod, naj izroči ves depot (navesti je efekte s pristavkom „z nedospelimi kuponi vred“) Jadranski banki, podružnici na Dunaju (oziroma Srbski banki, podružnici v Budimpešti, ako je dotični inozemski zavod na Ogrskem, oziroma banki Böhmische Union-Bank, Filiale Graz, ako se hranijo efekti v Gradcu). To pismo je položiti v ovoj (kuvert) z naslovom dotičnega inozemskega zavoda in nozalepljeno priložiti drugemu pismu na Jadransko banko, podružnico v Ljubljani, v katerem se prosi ta banka, naj posreduje repatriacijo (zopet točno) navedenih efektov in v katerem se pooblašča Jadranska banka, da poravna depotno pristojbino, ki bi jo morebiti zahteval inozemski zavod. Obenem naj se naznani banki, kje je položiti efekte, repatriirano v inozemstvu, v shrambo, oziroma komu jih je izročiti.

2. Ako ima kdo efekte, navedene pod št. 1, pri inozemskem zavodu obremenjene (lombardirane, reportni račun), mora naprositi inozemski zavod, naj prenese račun z depotom vred na Jadransko banko, podružnico na Dunaju (oziroma Srbsko banko, podružnico v Budimpešti, oziroma na Böhmische Union-Bank, Filiale Graz); v ostalem je postopati, kakor je določeno pod št. 1; edinole v pismu na Jadransko banko je to banko še naprositi, naj prevzame tudi prednjem, ki obremenjuje efekte, in je točno navesti znesek dolga. Ako bo smatrala Jadranska banka kritje v efektih za zadostno, tega ne odkloni.

3. Efekte, ki so pod zasebnim ključem stranke v shrambi (safe) kekega inozemskega zavoda, mora stranka, ki želi, da se prenese v domovino z uradnim posredovanjem, najprej sama dvigniti in potem jih izroči na določenem mestu v inozemstvu.

4. Mnogo vrednostnih papirjev imajo stranke in zavodi v shrambi pri poštni hranilnici na Dunaju, zlasti državne rentne obveznice in vojna posojila, ter imajo v rokah rentne knjižice ali enakovredne pobotnice. Ti efekti se izročijo samo, ako se vrne rentna knjižica ali pobotnica. Za to pa veljajo posebni predpisi, katere je treba izpolniti tudi ob uradni repatriaciji efektov.

Pred vsem mora stranka ali zavod pri najbližjem poštnem uradu za vsako rentno knjižico, ki jo ima v rokah — isto velja za pobotnice — zahtevati tiskovino „dopošiljatev shranjenih državnih papirjev“ (znak tiskovine: D. S. Nr. 22 e D [4] ex 1915), katero dobi brezplačno. (Poštni uradi, katerim so te tiskovine pošle, jih morajo takoj naročiti v zadostnem številu.) To tiskovino je izpolniti točno po podatkih, zabeleženih v

rentni knjižici; v vrsto: „Komu je poslati državni papir“ (opomba 3 in 6), je zapisati: „Jadranska banka, podružnica na Dunaju.“

Na izpolnjeno in po stranki podpisano tiskovino naj poštni urad pritiskne svoj pečat.

Priporoča se, da si vsakdo zabeleži za svojo uporabo in morebitno poznejšo reklamacijo vse podatke, zaznamovane v omenjeni tiskovini.

Tako izpolnjena tiskovina naj se priloži rentni knjižici in oboje naj se ali pošlje naravnost po pošti kot vrednostno pismo oddelku za repatriacijo efektov Jadranske banke, podružnice v Ljubljani, ali pa naj se proti točnemu potrdilu izroči kakemu denarnemu zavodu (banki, bančni podružnici, hranilnici, posojilnici) v bivališču stranke, da pošlje rentno knjižico z drugimi Jadranski banki, podružnicami v Ljubljani.

Zavodi, ki zbirajo take rentne knjižice, naj sestavijo v dvojnem istisku točen seznam z vsemi podatki in naj ga prilože pošiljatelj, tako da jim Jadranska banka, podružnica v Ljubljani, lahko vrne en iztisk seznamka, potrjen kot pobotnico.

V splošnem oziru je še pripomniti, da je vsa pisma naslavljeni izrečno na oddelk za repatriacijo efektov Jadranske banke, podružnice v Ljubljani, da pa je omejevali dotično dopisovanje na najnujnejše stvari. Glede sreč in drugih efektov, ki se izžrebajo, se opozarja, da je treba točno in pravilno zabeležiti številke, eventualno tudi serije.

Depoti v inozemstvu, ki so sodno vinkulovani (sirotinska imovina, imovina umobolnih in odsotnih oseb) se morejo dvigati le s privolitvijo sodne nadvarstvene oblasti; treba je torej, da doseže varih ali kurator pri sodišču pismeno dovolitev, katero mora tudi priložiti pismu za banko.

Vsako, ki ne namerja na svojo roko poskrbeti repatriacije efektov, naj se požuri tako, da bodo potrebna pisma in drugi pripomočki (depotne listine, rentne knjižice itd.) že okoli dne 20. marca t. l. v rokah Jadranske banke, podružnice v Ljubljani, ker je treba potem še pravočasno poskrbeti za prenos pisem v inozemstvo in morajo inozemske banke še провести prenos efektov k določenemu zavodu.

Repatriacijo efektov v okviru tega razglasa vodi poverjeništvo finančnega ministrstva v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 11. marca 1919.

Po naročilu: dr. Šavnik s. r.

Z naredbom z dne 1./IV. 1919. se je rok podaljšal do vštetega 20./IV. 1919.

== Zadružni in gospodarski pregled. ==

Koncentracija zadružništva. Tik pred razsulo stare monarhije smo se mnogo in vneto bavili z vprašanjem koncentracije zadružništva. V revolucionarni dobi so politična vprašanja odtegnila vse pridne roke drugemu delu, vse je moralo reševati dnevna vprašanja. Ko se nam je uresničila stara želja po zedinjeni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, je bila tudi za reševanje tega vprašanja dana nova podlaga. V javnosti se o zadružni koncentraciji ni pisalo, vendar so se vršile priprave zanjo. Referent za za-

družno koncentracijo v Hrvatski Gjuro Marić je izdelal s tajnikom Glavne zveze srbskih zemljoradničkih zadrug Mib. Avramovićem v Belemgradu program za sestanek zastopnikov vseh zadružnih organizacij v SHS. Tudi referent za zadružno koncentracijo v Sloveniji dr. Mohorič je v razgovoru z Marićem in Avramovićem temu programu pritril in sestanek se je nameraval sklicati že v božiču, radi nastalih ovir se ta sestanek še do danes ni mogel vršiti. Dne 2. svečana je sklical načelnik zadružne sekcije pover-

jeništva za agrarne reforme zastopnike hrvatskih zadružnih organizacij k seji, pri kateri se je prvotno dogovorjeni program za jugoslovanski zadružni sestanek z ozirom na spremenjene razmere v sporazumu z Avramovićem izpremenil in sicer so se po obširni razpravi sprejele sledeče točke: 1. Za uspešnejše in pravilnejše izvajanje zadružnih nalog, v zaščito in napredek zadružnih interesov v državi SHS je neobhodno potrebno, da se osnuje glavna zveza vseh zadružnih organizacij v tej državi; 2. glavna zveza ima moralno reprezentativno nalogo, zlasti pa vodi zadružno kmetijsko delo, daje inicijativo in snuje morebitne potrebne organizacije in institucije; 3. poleg tega vodi skrb za celokupno kulturo sela; 4. sedaj obstoječe zveze in zadružne organizacije vstopijo v glavno zvezo take, kakršne so; 5. glavna zveza ima nalogo, da v bodočnosti sodeluje pri uravnanju interesnih sfer posameznih zadružnih organizacij po teritorialno kmetijskih in strokovnih prilikah in potrebah; 6. da pride do tega, je neobhodno potrebno, da se čim hitreje pozovejo na skupen sestanek vse zadružne organizacije v državi SHS; 7. ta sestanek bo sklical zadružna sekcija po sporazumu s predsedstvom poverjenišтва za agrarne reforme; 8. naloga tega sestanka bo, da preuči navedena temeljna načela, ter morda po sprejetih sklepih izbere odbor, ki bo izdelal organizacijski statut Glavne zveze in sklical ustanovni občni zbor; 9. s pozivom na sestanek se bodo vse pozvane organizacije naprosile, da prinesejo na sestanek vse podatke o svojem delu (pravila, poslovnik, letna poročila, izdane knjige, brošure, navodila, statistiko in sploh vse, kar je o njihovem delu tiskano ali pisano), zlasti pa kratek pregled zgodovinskega razvoja vsega zadružništva in po možnosti najnovejše podatke o stanju zadrug in zadruž. organizacij.

Za 12. april t. l. je sklican tak zadružni sestanek v Beograd. Udeležila se ga bo tudi Zadružna zveza v Ljubljani. Sestanka, ki bo otvoril plodonosno skupno delovanje vseh zastopnikov jugoslovanske zadružne misli, v katerem bo treba rešiti še toliko važnih nalog, želimo veliko uspeha.

Čevljarska gospodarska zadruga v Tržiču. Dne 16. marca t. l. so ustanovili čevljarji v Tržiču in okolici produktivno in prodajalno zadrugo in zbrali takoj na ustanovnem občnem zboru z ozirom na razmere precejšen zadružni kapital. Zadruga bo gotovo precej pripomogla k gospodarskemu napredku in gospodarski osamosvojitvi tamošnjih obrtnikov. Le potom krepke združitev je mogoče malim in srednjim obrtnikom vztrajati in napredovati v tekmi z veleindustrijalei. To je praktično nacijonaliziranje in socijaliziranje premoženja. Sploh se zadnje čase opaža po vseh krajih, kjer je naseljenih več obrtnikov iste stroke, rastoče zanimanje za proizvodjalne, nabavne in prodajne zadruge. Obenem raste tudi zanimanje za stanovsko organizacijo, stremljenje za stanovski napredek in stanovska samozavest.

Pri zadnjih angleških državno-zbojskih volitvah je določila zadružna organizacija deset kandidatov, ki so bili izrečno nazvani in označeni kot „zadružni kandidat“. Izvoljen je bil le eden in sicer A. E. Waterson. May, tajnik Mednarodne zadružne zveze je propadel za malo število glasov, istotako zadružni kandidat Biggar, pri katerem je nasprotnik dobil samo 106 glasov več. Sedem zadružnih kandidatov je dobilo le neznatne manjšine. Pač pa je bilo mnogo odličnih zadrugarjev izvoljenih na podlagi strankarskih programov, tako po vsem svetu znana zadrugarja Aneurin Williams in Cynes, nadalje Tillet, Sexton, Barnes, Graham in drugi. Vsekakor stopi v angleško zbornico z g. Waterson-om prvi oficijelni zastopnik zadružnega gibanja.

Zavod za promet z živino in mesom se ustanavlja na nemškem Štajerskem. Doslej je obstojala v Gradcu za vnovčevanje živine samo podružnica tozadevne dunajske centrale. Namen novega podjetja naj bi bil: Pospeševanje štajerske živinoreje in vnovčevanje živine. Glavnica znaša 4.000.000 kron, ki je sestavljena sledeče: Dežela 750.000 kron, Zadružna zveza 750.000 kron, Kmetijska družba 750.000 kron, Zgornještajerske zveze živinorejskih zadrug 750.000 kron, Avstrijska družba za promet z živino

in mesom na Dunaju 1.000.000 kron. Se-stava kaže, da gre pri novem zavodu za podjetje, v katerem bi kmetovalci imeli odločilen vpliv. S tem je dana možnost za-braniti pri živinski kupčiji odiranje kmeta, kakoršno je bilo pri živinskih prekupeih vedno običajno. Na podobne naprave bo treba misliti tudi v Jugoslaviji. Tembolj, ker bo pri nas živine odveč. Izkušnja pa kaže, da prekupčija tem bolj odira kmeta in pritiska na cene, čim več blaga ima kmet. Pri nas v Jugoslaviji bo živina v ve-liki meri izvozno blago, zato bo tembolj potrebno pravočasno utvariti organizacijo, ki bo v kmetovem interesu vodila celo iz-vozno politiko in tudi izvoz sam. S.

Vprašanje valute in vojnih posojil.

Razpravljanja o teh dveh vprašanjih se pridno nadaljujejo. Politični in gospodarski listi prinašajo članke o tem, na sestankih in shodih se o najprimernejši rešitvi teh vprašanj razmotriva. Težko bi bilo navesti in presoditi vse že stavljene predloge in na-svete glede tega. Dovolj je, da ugotovimo smer, h kateri se javnost v tem pogledu vedno bolj nagiblje. Lahko rečemo, da je to smer, ki jo je Narodni gospodar zastopal od vsega početka, da je namreč treba pri tem ščititi malega človeka in organizacije, s katerimi stoji in pade, pred vsem zadruž-ništvom. Najpomembnejše so resolucije, ki jih je sprejel posvet, ki ga je sklicala sredi marea t. l. trgovska in obrtna zbornica, naj navedemo najvažnejše:

1. Ker se z žigosanimi bankovci lahko goljufa ali se lahko vtihotapljaajo v našo državo, zato naj se vsi žigosani bankovci zamenjajo z novim državnim denarjem.

2. Zborovalci so odločno proti temu, da bi se zamenjavali žigosani bankovci v razmerju 3 ali 2 proti 1, temveč kolikor žigosanih bankovcev se odda, toliko naj se jih prejme v novi izdaji.

3. Stremi naj se za tem, da se notranja vrednost našega denarja na svetovnem trgu viša z omejevanjem uvoza, zlasti razkošnih predmetov, in s pospeševanjem izvoza, ker more edino naša gospodarska moč in zvišana produkcija ustanoviti ugodno razmerje nasproti tujemu denarju; v notranjosti pa

urede naše uredbe, zlasti kar se tiče dav-čne politike.

4. Ker na našem ozemlju danes kroži nekaj nad 3 milijarde kron in ta obilica papirnatega denarja povzroča, če tudi ne sama, druginjo in gospodarsko nedelavnost, priporočamo, naj se ob priliki zamenjave žigosanih kron z novim državnim denarjem en del žigosanih bankovcev pridrži kot dr-žavno posojilo. Vzporredno s tem naj se takoj vse potrebno ukrene, da se energično pobira davek na vojne debičke in naj se sklene oddaja premoženja, ki naj v prvi vrsti zadene vse one, ki so si v vojski pri-dobili velika imetja.

5. Z ozirom na dejstvo, da v avstrij-skih ali ogrskih vojnih posojilih v naši dr-žavi naložen denar obsega po večjem delu sirotinski denar, ustanove in vloge pri maj-hnih domačih denarnih zavodih in bi črtanje teh posojil imelo katastrofalne posledice, sedanja negotovost pa pospešnje tudi nedo-pustno zakotno trgovanje s temi papirji, predlagamo, naj se popiše vse vojno poso-jilo v našem ozemlju in se intereseenti po-mire glede usode tega posojila.

6. Dodatno je bilo še sklenjeno napro-siti vlado naj da navodila naši komisiji pri avstro-ogrski banki v ta namen, da se pre-preči nadaljne tiskanje bankovcev.

Pri vsem tolikem razpravljanju in pi-sanju o teh vprašanjih v dejanjih še nismo prišli preko žigosanja bankovcev, dasi je več kot jasno, da bi bil vsak način rešitve boljši kot zavlačevanje in odlašanje. Ravno ta neodločnost in negotovost najbolj pospe-šuje vse izrastke narodnega gospodarstva: špekulacijo, verižno trgovino, navijanje cen itd. Ni čuda, da se Židje trumoma naselju-jejo v Jugoslaviji, naš namen pa vendar ni bil ustvariti Jugoslavijo zanje ampak za nas same. Res je, da naš prvi korak v tem oziru, žigosanje bankovcev ni bilo ravno posrečeno in da je v tako dalekoglednih vprašanjih jako težko napraviti v naglic nekaj dobrega, kar bi ustrezalo vsem željam in zahtevam in da v tako kočljivih stvareh ni preveč koristno naprej pripovedovati, kaj se namerava ukreniti, vendar se ne more

trditi, da bi se ne bilo moglo že več izvršiti, kot se je storilo.

Čehi so nas prehiteli. Sicer je to vprašanje morda res za nas Jugoslovane še nekoliko bolj zamotano kakor zanje in tudi načinu njihove rešitve se bo dalo marsikaj ugovarjati, vendar jim moramo priznati, da se niso lotili vprašanja samo z energijo in korajžo, ki diči češki narod, ampak tudi s samozatajevanjem in vero v lastno novoustanovljeno državo, ki jim dela čast. Izvedli so popolno lastno valuto, prisilno posojilo za izboljšanje valute in zmanjšali so preobilico krožečega papirnatega denarja, ki nam je že proti koncu vojne delala toliko preglavice.

Rašinov načrt, ki je državljanom Čehoslovaške republike naložil zaenkrat znatne žrtve zraven pa ustvaril podlago za zdravo denarstvo v bodočnosti, je narodna skupščina sprejela soglasno.

Kako se bo pri nas naredilo, se še ne ve, nepolitično bi bilo obesiti tozadevne načrte na veliki zvon, kakšne rešitve si pretežna večina ljudstva želi, se je tekom dolgega čakanja pokazalo, da je rešitev nujna, o tem nihče ne dvomi, celo tisti, ki so se hoteli zavarovati pred kakim vznemirjenjem ali razočaranjem, so lahko na vse slučaje pripravljeni.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Blagovici,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 11. maja 1919. ob pol 4 uri
popoldne v društvenem domu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Odobrenje rač. zaključka za l. 1918.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem prostoru in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijske zadruge v Račah,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 4. maja 1919. ob 2. uri
popoldan v združnem prostoru.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva o poslovanju v preteklem letu.
2. Pregled računskega zaključka za preteklo leto.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Govor gospoda nadrevizorja Vladimira Pušenjak.
5. Prosti predlogi in nasveti.
6. Nadzorstvanje in načelstva.

Občni zbor je sklepčen pri vsakem številu navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Stavbinske zadruge „Lastni Dom“ v Petrovčah,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 29. maja 1919 ob 9. uri
popoldne v občinski pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev rač. zaključka za leto 1918.
3. Razdružba zadruge, likvidacija.
4. Prosti predlogi.

Ako pri prvem občnem zboru nebosta zastopani dve tretjini združnikov, skliče se tem potem v treh tednih t. je dne 19. junija 1919 ob 2 uri popoldne na ravno istem prostoru drugi občni zbor, v katerem se bode veljavno sklepalo o točki 3. ne glede na število udeležnikov z trem četrtinam glasov prisotnih.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Mozirju,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 13. aprila 1919 ob 2. uri
popoldan v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1918.
3. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v sv. Tomažu pri Ormožu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 11. maja 1919 ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih,

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobrenje računskega zaključka za l. 1918.
5. Volitev enega člana nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako ki ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Središču,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, ki se vrši v nedeljo dne 4. maja 1919 ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev enega člana nadzorstva.
5. Prememba pravil.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Žičah,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši na velikonočni pondeljek, dne 21. aprila 1919 ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih v Žičah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
3. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na XI. redni občni zbor

Obrtno-kreditne zadruge v Ljubljani, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 4. maja 1919 ob 10. uri popoldne v uradnem prostoru.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
6. Razdelitev čistega dobička.
7. Volitev načelstva.
8. Volitev nadzorstva.
9. Volitev cenilne komisije.
10. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Preski

registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 25. maja 1919 ob 3 uri popoldne v šoli.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Živnorojske zadruge v Spod. Palovčah, registrovane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 27. aprila 1919. popoldne v prostorih šole v Palovčah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
3. Sklepanje o razdružitvi zadruge.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal z dv tretjinsko večino navzočih glasov o likvidaciji.

Vabilo na redni občni zbor

**Hranilnice in posojilnice za Izlake
in okolico,**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 27. aprila 1919. ob 4 uri
popoldne v posojilnični sobi.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o
zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za
l. 1918.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Volitev načelstva.
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem
času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje
na istem mestu in po istem dnevnem redu
drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne
glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Sp. Polskavi,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 21. aprila 1919 ob 8.
uri dopoldne v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o
občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev rač. zaključka za l. 1918.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen
ob navedenem času, se vrši pol ure pozneje
drugi občni zbor na istem mestu in po istem
dnevnem redu, ki bo veljavno sklepal ne
glede na število združnikov.

Razglas.

Podpisana zadruga razglasa, da bo
obrestovala hranilne vloge od 1. aprila 1919
dalje

po $1\frac{1}{2}\%$

Vlagateljem, ki se ne strinjajo z zni-
žanjem obrestne mere, je dano na prosto
voljo, svoje vloge dvigniti pred potekom
tega roka.

Hranilnica in posojilnica v Lučah,
registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Vabilo na redni občni zbor

**Kmetijske hranilnice in posojilnice v
Staremtrgu pri Ložu,**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši v nedeljo 11. maja 1919 v
dvorani konsumnega društva.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje računa za l. 1918.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem
času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje
na istem mestu in po istem dnevnem redu
drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne
glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

**Konsumnega društva v Staremtrgu pri
Ložu,**

registrirana zadruga z omejeno zavezo,
ki se vrši v nedeljo 11. maja 1919. ob 4. uri
popoldne v društveni dvorani.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za
l. 1918.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem
času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje
na istem mestu in po istem dnevnem redu
drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne
glede na število navzočih članov.

Vabilo na XII. redni občni zbor

**Ljudske hranilnice in posojilnice
v Celju,**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši v nedeljo dne 27. aprila 1919 ob
10 uri dopoldne v posojilniški posvetovalnici.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za
l. 1918.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Volitev člana načelstva.
6. Volitev člana nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem
času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kas-
neje na istem mestu in po istem dnevnem
redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal
ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Posojilnice in hranilnice v Poljanah nad Škofjo Loko,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 27. aprila 1919 ob 3. uri popoldne v posojilnični prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega obč. zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1918.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Janžu,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 11. maja 1919 ob pol 8. uri dopoldne v dvorani Izobraževalnega društva.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1918.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni rtiziji.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Mlekarske zveze v Ljubljani,

ki se bo vršil dne 5. maja 1919, ob 3. uri popoldne v njenih uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Odobritev računskih zaključkov za leto 1917 in 1918.
2. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na XI. redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Št. Jurju ob Taboru,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 4. maja 1919 ob 3 uri popoldne v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1918.
4. Slučajnosti.

Odbor.

Vabilo na redni občni zbor

Ljudske hranilnice in posojilnice v Mirni peči,

ki se bo vršil dne 11. maja 1919. ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Če bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Razglas.

Podpisana zadruge razglasa, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. marea 1919 dalje

po 2 0/0

Vlagateljem, ki se ne strinjajo z znižanjem obrestne mere je dano na prosto voljo, dvigniti pred potekom tega roka svoje vloge.

Hranilnica in posojilnica v Vodicah,

registrirana zadruge z neomejeno zavezo,

♥ Tiskovine vseh vrst ♥

kakor: časopise, knjige, brošure, cenike, lepake, letake, vsporede, tabele račune, kuverte in pisemski papir s firmo, vizitke, naslovnice,

♥ računske zaključke ♥

in vsa v to stroko spadajoča
dela izvršuje ukusno in ceno

„Zvezna tiskarna“

: v LJUBLJANI, Stari trg šte. 19. :

V zalogi ima tiskarna tudi vse po najnovejših predpisih izvršene obrazce za slavne občinske urade, aprovizračne odbore, cestne odbore, zadruge, gg. trgovce, odvetnike in notarje, gostil-
===== ničarje itd. =====